

1 - Manas tiesības izmeklēšanas laikā

A. Vai izmeklēšanu ietekmē tas, ka esmu ārvalstnieks?

Nē, principā tas neietekmē izmeklēšanu.

Ja jūs nevarat pienācīgi sazināties vācu valodā, jums ir tiesības pieprasīt tulku, kas jums tiks iecelts bez maksas nopratināšanas laikā. Jums nav jāatbild uz jautājumiem, ja nav klāt tulka. Tulks iztulkos jums uzdotos jautājumus jums saprotamā valodā. Tulks iztulkos jūsu uzdotos jautājumus vācu valodā.

Tulkam katrā ziņā ir jāiztulko informācija un norādījumi par tiesību jautājumiem, kas jums ir jāsniedz saskaņā ar likumu. Ja vēlaties, tulks jums palīdzēs arī saziņā ar iecelto aizstāvības advokātu (bet ne ar jūsu izraudzīto advokātu).

Ja jums ir iesniegts kriminālvajāšanas iestāžu izdots orderis vai tiesas nolēmums, jūs varat lūgt palīdzību, lai jums šie dokumenti tiek iztulkti. Ja vēlaties iepazīties ar lietas materiāliem, tulks jums palīdzēs tikai tad, ja jums nav aizstāvības advokāta un ja nav pamatojuma gaidīt, ka jūs pats varēsiet nokārtot attiecīgo lietas materiālu daļu iztulkošanu.

B. Kādi ir izmeklēšanas posmi?

- Kriminālizmeklēšanas mērķis ir noskaidrot, vai ir izdarīts noziedzīgs nodarījums un kas to ir izdarījis.
- Tiklīdz tiek veikta izmeklēšana pret personu, kas tiek turēta aizdomās par konkrēto nodarījumu, šī persona tiek uzskatīta par apsūdzēto.
- Tiesai ir jāveic noteikti pasākumi izmeklēšanas posmā. Tai ir jārekonstruē nodarījums un jāveic tā saucamā sacīkstes tiesvedība. Šādā tiesvedībā piedalās prokurors un apsūdzētais kopā ar savu aizstāvības advokātu, un ir tiesības uzdot jautājumus iztaujājamajai personai. Kriminālvajāšanas iestādes var lūgt tiesai pieņemt turpmākos pierādījumus, ja uzskata, ka tas ir sabiedrības interesēs.
- Kriminālvajāšanas iestādes un/vai kriminālizmeklēšanas departaments var pēc savas ierosmes veikt padziļinātas izmeklēšanas pasākumus bez tiesas piekrišanas. Šie pasākumi ir tostarp pieprasījumi un nopratināšanas, kā arī personu identitātes noskaidrošana, īpašuma konfiskācija, personas apģērba un tās valdījumā esošu priekšmetu pārmeklēšana, utt.
- Lai noteiktu un pagarinātu pirmstiesas apcietinājumu, ir nepieciešams tiesas rīkojums. Tas pats attiecas uz piespiedu līdzekļu piemērošanu, kas attiecas uz pamattiesībām (piemēram, kratīšana vietās, ko aizsargā mājāsaimnieka tiesības, piekļuve bankas kontiem, telefonsarunu noklausīšanās vai telefona datu analizēšana).
- Kriminālvajāšanas iestādēm ir jāpārtrauc izmeklēšana, ja nav izdarīts noziedzīgs nodarījums vai ja konstatētie fakti nav pietiekami, lai apsūdzēto sauktu pie atbildības. Visos citos gadījumos, ja ir pietiekami noskaidroti fakti, kriminālvajāšanas iestādēm ir jāiesniedz prasība kompetentajā tiesā.
- Kriminālvajāšanas iestādes var izstāties no turpmākās kriminālvajāšanas (novirzīt kriminālvajāšanu) lietās, kuras nevar pārtraukt, bet kurās nav nepieciešams piemērot notiesāšanu, jo apsūdzētais (vairumā gadījumu) samaksā sodu. Novirzīšana nav iespējama, ja nodarījuma rezultātā ir iestājusies personas nāve vai ja nodarījums ir tiesas piesēdētāju tiesas vai piesēdētāju tiesas kompetencē, citiem vārdiem, lietās, kurās (parasti) piemēro cietumsodu vismaz uz pieciem gadiem.

i) Pierādījumu vākšanas posms/izmeklētāju pilnvaras

Tiesai ir jāveic noteikti pasākumi izmeklēšanas posmā. Tai ir jārekonstruē nodarījums un jāveic tā saucamā sacīkstes tiesvedība. Šādā tiesvedībā piedalās prokurors un apsūdzētais kopā ar savu aizstāvības advokātu, un ir tiesības uzdot jautājumus iztaujājamajai personai. Kriminālvajāšanas iestādes var lūgt tiesai pieņemt turpmākos

pierādījumus, ja uzskata, ka tas ir sabiedrības interesēs.

Kriminālvajāšanas iestādes, kas vada kriminālizmeklēšanas departamentu, ir atbildīgas par izmeklēšanas veikšanu. Kriminālizmeklēšanas departaments sāk izmeklēšanu pēc savas ierosmes, ja trešā persona iesniedz policijā ziņojumu, vai pēc prokurora rīkojuma.

Kriminālvajāšanas iestādēm vai kriminālizmeklēšanas departamentam katrā ziņā ir jāinformē jūs, ka pret jums ir uzsākta izmeklēšana un kāpēc tā ir uzsākta. Turklāt jums kā apsūdzētai personai ir jābūt informētai, ka jums nav pienākuma sniegt liecību un ka gadījumā, ja jūs sniežat liecību, to var izmantot kā pierādījumu pret jums.

Ja jūs esat izdarījis nodarījumu, kurā tiek apsūdzēts, un ja jūs atzīstaties (atzīstat vainu), tas būs nozīmīgs vainu mīkstinošs faktors, kad tiesa lems par jūsu notiesāšanu. Tomēr vainas atzīšana neietekmēs tiesas procesa gaitu.

ii) Aizturēšana policijā

Kriminālvajāšanas iestādes un/vai kriminālizmeklēšanas departaments var pēc savas ierosmes veikt padziļinātas izmeklēšanas pasākumus bez tiesas piekrišanas. Šie pasākumi ir tostarp pieprasījumi un nopratināšanas, kā arī personu identitātes noskaidrošana, īpašuma konfiskācija, personas apģērba un tās valdījumā esošu priekšmetu pārmeklēšana, utt.

iii) Nopratināšana

iv) Pirmstiesas apcietinājums

Lai pagarinātu pirmstiesas apcietinājumu, ir nepieciešams tiesas rīkojums. Tas pats attiecas uz piespiedu līdzekļu piemērošanu, kas attiecas uz pamattiesībām (piemēram, kratīšana vietās, ko aizsargā māsaimnieka tiesības, piekļuve bankas kontiem, telefonsarunu noklausīšanās vai telefona datu analizēšana).

Jums var piemērot pirmstiesas apcietinājumu tikai tad, ja ir stingras aizdomas, ka jūs esat izdarījis noziedzīgu nodarījumu, un ja ir arī iemesls apcietināšanai (bēgšanas risks, pierādījumu iznīcināšanas risks vai noziedzīga nodarījuma izdarīšanas risks). Lai (kriminālizmeklēšanas departamenta darbinieki) veiktu jūsu aizturēšanu, ir nepieciešama tiesas piekrišana (izņemot, ja tiek pieņemts nodarījuma izdarīšanas brīdī vai ja ir neizbēgams apdraudējums).

Pirmstiesas apcietinājumu piemēro tiesa, un to izpilda cietumā. Kriminālizmeklēšanas departaments var jūs apcietināt ilgākais uz 48 stundām, lai pēc tam jūs bez nepamatotas kavēšanās nodotu tiesai.

Likumā nav norādīts, vai un kā jūs varat informēt savu ģimeni vai draugus par apcietināšanu. Katrā cietumā ir pieejami sociālie dienesti, kas palīdzēs jums šajos jautājumos.

Jums nolasa lēmumu par jūsu pirmstiesas apcietinājumu, vajadzības gadījumā to dara ar tulka palīdzību. Jums iesniedz šāda lēmuma rakstisku kopiju. Lēmumā ir jānorāda, kāda noziedzīga nodarījuma izdarīšanā jūs tiek stingri turēts aizdomās. Tajā ir jāmin arī visi fakti, kas, tiesas ieskatā, pamato jūsu apcietināšanu.

Visu pirmstiesas apcietinājuma periodu jūs pārstāv aizstāvības advokāts. Ja jūs neizraugāties to pats, jums tas tiks iecelts.

Tiesas lēmumu piemērot pirmstiesas apcietinājumu pieņem, izskatot lietu mutvārdu procesā.

Triju dienu laikā lēmumu piemērot pirmstiesas apcietinājumu vai vēlākā posmā pieņemtu lēmumu pagarināt pirmstiesas apcietinājumu jūs varat pārsūdzēt apelācijas tiesā.

Lēmumu par pirmstiesas apcietinājumu pieņem uz noteiktu laiku. Lēmums piemērot pirmstiesas apcietinājumu ir spēkā četrpadsmit dienas. Lēmums pagarināt jūsu pirmstiesas apcietinājumu pirmo reizi ir spēkā vienu mēnesi. Visi turpmākie lēmumi par apcietinājuma pagarināšanu ir spēkā divus mēnešus.

Pirmstiesas apcietinājums nedrīkst būt ilgāks par kopumā sešiem mēnešiem, bet to var pagarināt, ņemot vērā noziedzīgā nodarījuma smagumu.

C. Kādas ir manas tiesības izmeklēšanas laikā?

Jūsu tiesības atšķiras atkarībā no izmeklēšanas pasākumiem un posmiem:

- izmeklēšana un pierādījumu iegūšana;
- aizturēšana un pirmstiesas apcietinājums;
- kriminālpasūtība;
- sagatavošanās tiesas procesam no aizstāvības puses.

Katrā ziņā jums ir šādas tiesības, neatkarīgi no konkrētā tiesvedības posma:

- jūs ir iespējami drīz jāinformē par to, ka pret jums tiek veikta izmeklēšana, par noziedzīgu nodarījumu, kura izdarīšanā jūs tiek turēts aizdomās, un par jūsu galvenajām procesuālajām tiesībām;
- katrā tiesvedības posmā jums ir tiesības uz paša izraudzītu aizstāvības advokātu vai pieteikties uz juridiskās palīdzības advokātu. Ja ir sarežģīti fakti vai juridiskie jautājumi, jūs varat lūgt jums piešķirt juridiskās palīdzības advokātu uz visu tiesvedības laiku. Visticamāk, šādi gadījumi būs kriminālprocesos pret ārvalstniekiem, kas nepārzina Austrijas tiesību sistēmu. Visās lietās, kurās ir prasīta tā saucamā obligātā aizstāvība, jums katrā ziņā tiks iecelts aizstāvības advokāts, ja jūs to neizraudzīsiet pats. Ja jūs nepārstāvējat juridiskās palīdzības advokāts, jums pašam ir jāsedz ieceltā aizstāvības advokāta izmaksas.

Svarīgākie posmi, kuros jums ir jābūt aizstāvības advokātam, ir šādi: viss pirmstiesas apcietinājuma periods, visa tiesvedība saistībā ar likumpārkāpēju ar garīgās veselības problēmām institucionalizāciju, tiesvedība, ko skata tiesas piesēdētāju tiesa vai piesēdētāju tiesa, vai tiesas process, ko skata viens tiesnesis, ja par nodarījumu var piemērot sodu – brīvības atņemšanu uz vairāk par trim gadiem.

- iepazīties ar lietas materiāliem;
- sniegt piezīmes par pret jums celtiem apgalvojumiem vai klusēt;
- pieprasīt iegūt pierādījumus;
- pārsūdzēt kriminālvajāšanas iestāžu vai kriminālizmeklēšanas departamenta pieņemtos pasākumus, kā arī tiesas nolēmumus;
- lūgt iecelt tulku/tulkotāju.

i) Kādas ir manas tiesības uz tulku un tulkojumiem?

Ja jūs nevarat pienācīgi sazināties vācu valodā, jums ir tiesības pieprasīt tulku, kas jums tiks iecelts bez maksas nopratināšanas laikā. Jums nav jāatbild uz jautājumiem, ja nav klāt tulka. Tulks iztulkos jums uzdotos jautājumus jums saprotamā valodā. Tulks iztulkos jūsu uzdotos jautājumus vācu valodā.

Tulkam katrā ziņā ir jāiztulko informācija un norādījumi par tiesību jautājumiem, kas jums ir jāsniedz saskaņā ar likumu. Ja vēlaties, tulks jums palīdzēs arī saziņā ar iecelto aizstāvības advokātu (bet ne ar jūsu izraudzīto advokātu).

Ja jums ir izsniegts kriminālvajāšanas iestāžu izdots orderis vai tiesas nolēmums, jūs varat lūgt palīdzību, lai jums šie dokumenti tiek iztulkti. Ja vēlaties iepazīties ar lietas materiāliem, tulks jums palīdzēs tikai tad, ja jums nav aizstāvības advokāta un ja nav pamatojuma gaidīt, ka jūs pats varēsiet nokārtot attiecīgo lietas materiālu daļu iztulkošanu.

ii) Kādas ir manas tiesības uz informāciju un piekļuvi lietas materiāliem?

Kā apsūdzētai personai jums ir tiesības iepazīties ar lietas materiāliem. Tādējādi jūs vairāk uzzināsiet par pierādījumiem pret sevi. Izņēmuma gadījumos var nebūt piekļuves atsevišķām lietas materiālu daļām, lai ar tām iepazītos. Jums ir tiesības jebkurā laikā sniegt savus pierādījumus.

iii) Kādas ir manas tiesības uz advokāta palīdzību un tiesības uz to, lai trešā persona tiktu informēta par manu situāciju?

Jums nav obligāti nepieciešams advokāts, izņemot gadījumos, kad tiek prasīta aizstāvības advokāta pārstāvība. Tomēr, neatkarīgi no tā, vai jūs esat vai neesat apcietināts, jums ir tiesības jebkurā laikā vērsties pie advokāta, ja vēlaties. Ja jūs sadarbojaties ar iecelto aizstāvības advokātu, jums ir jābūt pieejamam arī tulkam.

Ja esat aizturēts un zināt advokātu, kuru vēlaties piesaistīt savai aizstāvībai, jūs varat ar viņu sazināties tieši vai ar policijas starpniecību. Ja jūs nepazīstat nevienu aizstāvības advokātu, jūs varat izmantot advokātu kolēģijas sniegtos pakalpojumus.

iv) Kādas ir manas tiesības uz juridisko palīdzību?

Katrā tiesvedības posmā jums ir tiesības uz paša izraudzītu aizstāvības advokātu vai pieteikties uz juridiskās palīdzības advokātu. Ja ir sarežģīti fakti vai juridiskie jautājumi, jūs varat lūgt jums piešķirt juridiskās palīdzības advokātu uz visu tiesvedības laiku. Visticamāk, šādi gadījumi būs kriminālprocesos pret ārvalstniekiem, kas nepazīst Austrijas tiesību sistēmu. Visās lietās, kurās tas ir prasīts, jums katrā ziņā tiks iecelts aizstāvības advokāts, ja jūs to neizraudzīsieties pats. Ja jūs nepārstāv juridiskās palīdzības advokāts, jums pašam ir jāsedz ieceltā aizstāvības advokāta izmaksas.

v) Kas ir jāzina par šādiem jautājumiem

a) Nevainīguma prezumpcija

Kriminālvajāšanas iestādēm ir jāpārtrauc izmeklēšana, ja nav izdarīts noziedzīgs nodarījums vai ja konstatētie fakti nav pietiekami, lai apsūdzēto notiesātu. Visos citos gadījumos, ja ir pietiekami noskaidroti fakti, kriminālvajāšanas iestādēm ir jāiesniedz prasība kompetentajā tiesā.

b) Tiesības klusēt un neliecināt pret sevi

Personām ir tiesības klusēt, ja tās varētu, piemēram, sevi vai tuvinieku pakļaut (Kriminālprocesa kodeksa (*Strafprozeßordnung*) 156. panta 1. punkta 1) apakšpunkts) kriminālvajāšanas riskam, vai saistībā pret sevi veiktā kriminālprocesa ietvaros pakļaut sevi lielākam inkriminēšanas riskam, nekā tas izriet no iepriekšējās liecības.

vi) Kādi ir īpašie aizsardzības pasākumi attiecībā uz bērniem?

Ja bērni vai nepilngadīgie ir kļuvuši par vardarbības upuriem vai ir vardarbības liecinieki, viņiem ir tiesības uz psiholoģisko un tiesisko palīdzību.

D. Kādi ir juridiskie termini izmeklēšanas laikā?

Kriminālvajāšanas iestādēm ir jāpārtrauc izmeklēšana, ja nav izdarīts noziedzīgs nodarījums vai ja konstatētie fakti nav pietiekami, lai apsūdzēto notiesātu. Visos citos gadījumos, ja ir pietiekami noskaidroti fakti, kriminālvajāšanas iestādēm ir jāiesniedz prasība kompetentajā tiesā.

■ Lapa atjaunināta: 15/09/2025

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.